

Stručni rad

ŠKOLSKI PROJEKT „ČITANJE MLADIH HRVATSKIH PISACA“

Alen Orlić

Klasična gimnazija, Zagreb

Sažetak

U školskoj godini 2024./2025. učenici dvaju četvrtih razreda Klasične gimnazije u Zagrebu sudjelovali su u školskom projektu *Čitanje mladih hrvatskih pisaca*, koji je pokrenuo nastavnik Alen Orlić. U radu se navode poticaji za pokretanje toga projekta, objašnjava se tko su prema projektu mladi hrvatski pisci, navode se predstavljeni mladi hrvatski pisci i njihova djela u projektu te je dan osvrt na književne susrete s mladim hrvatskim piscima i na predstavljanje projekta u zagrebačkoj Knjižnici Božidara Adžije u kojoj je bila izložena i tematska izložba *Čitanje mladih hrvatskih pisaca* nastala zahvaljujući školskomu projektu. Na kraju rada predstavljeni su rezultati provedene ankete među učenicima u vezi s njihovim sudjelovanjem u projektu *Čitanje mladih hrvatskih pisaca*.

Ključne riječi: suvremena hrvatska književnost, mladi hrvatski pisci, poticanje čitanja, predstavljanje projekta

1. Uvod

Svake nastavne godine u svim razredima Klasične gimnazije u Zagrebu u kojima predajem predmet Hrvatski jezik godinama već provodim razredni projekt u kojem sudjeluju svi učenici u razredu, a provodi se pod nazivom *multimedijski dnevnik*.¹ Svaki učenik prema dobivenim uputama jedanput tijekom nastavne godine treba pripremiti svoj multimedijski dnevnik, koji se sastoji od dvaju dijelova: predstavljanja bilo koje knjige po svom izboru i predstavljanja kojega drugog sadržaja iz područja kulture i medija po svom izboru (kulturna manifestacija, kazališna predstava, film, glazbeni album, koncert, internetski sadržaj i dr.). Što se tiče prvoga dijela multimedijskoga dnevnika, tj. predstavljanja knjige, primijetio sam da učenici rijetko odabiru djela suvremenih hrvatskih autora, a posebice autorica, stoga sam u školskoj godini 2023./2024. pokrenuo školski projekt *Čitanje suvremenih hrvatskih književnica* (v. Orlić 2024.), a u školskoj godini 2024./2025. pokrenuo sam i školski projekt *Čitanje mladih hrvatskih pisaca* jer sam uočio da suvremena hrvatska književnost ima mnogo kvalitetnih mladih autora i autorica čija bi djela srednjoškolcima mogla biti zanimljivija i bliža nego djela autora koji se nalaze na popisu obvezatnih djela za cjelovito čitanje, a to je bila i pretpostavka znatnoga broja učenika. Naime, na kraju nastavne godine 2023./2024., nakon što je svaki učenik u razredu predstavio pročitano djelo neke suvremene hrvatske književnice, proveo sam među učenicima anonimnu anketu o zadovoljstvu sudjelovanja u projektu *Čitanje suvremenih hrvatskih književnica*, a tadašnji učenici 3. razreda u anketi su imali i neke dodatne zadatke (u odnosu na učenike 4. razreda) u vezi sa sljedećom školskom godinom, tj. 2024./2025. U anketi sam im bio otkrio da razmišljam da im sljedeće školske godine u sklopu multimedijskoga dnevnika zadam čitanje djela mladih hrvatskih pisaca te sam ih zamolio da procijene svoju motivaciju za čitanje tekstova mladih hrvatskih pisaca (mogući su odgovori bili: niska, osrednja i visoka). Kratkim komentarama trebali su i procijeniti važnost osobnoga čitanja mladih hrvatskih pisaca za svoj čitateljski razvoj. Većina je učenika procijenila da im je motivacija za čitanje mladih hrvatskih

¹ Naziv *multimedijski dnevnik* preuzeo sam od Ane Bedek, nastavnice Hrvatskoga jezika u XVI. gimnaziji u Zagrebu, koja je o svojem projektu *Multimedijski dnevnik* napisala stručni članak (v. Bedek 2021.).

pisaca osrednja, no ipak je bilo više učenika kojima je motivacija visoka nego niska, stoga me to ohrabrilo da pokrenem projekt *Čitanje mladih hrvatskih pisaca*, a također i napisani komentari znatnoga dijela učenika (pisali su u anketi da pretpostavljaju da mladi pisci često u svojim djelima obrađuju aktualne teme i probleme koje i njih same muče te da im čitanje djela mladih hrvatskih pisaca može pomoći u boljem razumijevanju suvremenoga društva).

U projektu *Čitanje mladih hrvatskih pisaca* (u prvoj godini provođenja) mladim hrvatskim piscima smatrani su hrvatski pisci i spisateljice koji su rođeni 1990. godine ili poslije 1990. godine.

2. Predstavljani mladi hrvatski pisci i njihova djela

Projekt *Čitanje mladih hrvatskih pisaca* proveo sam u 4. A i 4. B razredu Klasične gimnazije u školskoj godini 2024./2025., a budući da su u 1. C razredu dvije učenice za čitanje djela po svom izboru izabrale pisce koji su rođeni 1990. ili poslije 1990., i njih sam uključio u projekt.

Učenici su čitali dvadeset troje mladih hrvatskih pisaca i 29 njihovih djela:

1. **Monika Herceg:** *Lovostaj* (pjesnička zbirka), *Početne koordinate* (pjesnička zbirka) i *Vrijeme prije jezika* (pjesnička zbirka)
2. **Magdalena Mrčela:** *Između* (roman), *Dnevnik četvrtoga a* (roman)
3. **Jelena Kastaneti:** *Snovi iz Afrike* (zbirka crtica popraćenih fotografijama Domagoja Karačića) i *Priče o nama* (zbirka kratkih priča)
4. **Luca Kozina:** *Važno je imati hobi* (zbirka kratkih priča) i *Vidjet ćeš kad odrasteš* (zbirka kratkih priča)
5. **Dino Pešut:** *Poderana koljena* (roman) i *Tatin sin* (roman)
6. **Filip Rutić,** *O neuspjehu i nebitnome* (roman)²
7. **Rajna Racz,** *Djevojka-Zarez* (pjesnička zbirka)

² Učenici 4. A razreda Vanja Vislav Dolibašić, Gita Jurković, Stribor Trbojević i Rino Zadelj osmislili su i snimili *booktrailer* za roman Filipa Rutića *O neuspjehu i nebitnome*. Svoj videouradak uspješno su predstavili u Karlovcu na Booktrailer Film Festivalu 21. ožujka 2025.

8. **Valentina Mavretić**, *Ljuljačka* (zbirka kratkih priča)
9. **Martin Majcenović**, kratke priče u zbirci *Netko podvikne, djeca odrastu* Književne grupe 90+
10. **Emma Pavlović**, pjesme u zbirci *Netko podvikne, djeca odrastu* Književne grupe 90+
11. **Josip Razum**, kratke priče u zbirci *Netko podvikne, djeca odrastu* Književne grupe 90+
12. **Vigor Vukotić**, pjesme u zbirci *Netko podvikne, djeca odrastu* Književne grupe 90+
13. **Kristina Paj**, *Ne gubi fokus* (roman)
14. **Ivan Katičić**, *Ovdje ničeg nema* (zbirka kratkih priča)
15. **Branka Kostić**, *Smijem li se ili sanjam* (pjesnička zbirka)
16. **Borna Vujčić**, *Kao da nema sutra* (roman)
17. **Valerija Cerovec**, *Hotel Horizont* (roman)
18. **Denis Ćosić**, *Crveno prije sutona* (pjesnička zbirka)
19. **Jan Bolić**, *Štakori* (roman)
20. **Ena Rajić**, *Razmrljane boje nevremena* (pjesnička zbirka)
21. **Marija Dejanović**, *Dobrota razdvaja dan i noć* (pjesnička zbirka)
22. **Ana Predan**, *Neke su stvari neobjašnjivo plave* (kratka priča)
23. **Tibor Škiljan**, *Elemental: uzdizanje vukodlaka* (roman).

Jedno je djelo mogao predstaviti samo jedan učenik u razredu, ali je više različitih djela istoga pisca ili spisateljice moglo predstaviti više učenika u razredu. Tako su npr. u 4. A dvije učenice predstavile djela Magdalene Mrčele (jedna je predstavila njezin roman *Između*, a druga roman *Dnevnik četvrtoga a*).

Tibor Škiljan najmlađi je pisac koji je zastupljen u projektu. Rođen je 2007. godine, učenik je zagrebačke XVI. gimnazije i već ima objavljen roman. Najstariji su pisci oni koji su rođeni 1990. godine (Martin Majcenović, Monika Herceg, Ivan Katičić, Jelena Kastaneti, Luca Kozina i Dino Pešut). Neki pisci još nemaju objavljenu samostalnu knjigu (npr. pokojni pisci Književne grupe 90+), neki imaju objavljenu zasad jednu knjigu, dosta ih ima objavljeno dvije-tri knjige, a neki već imaju veći broj objavljenih knjiga. Mnogi su mladi pisci već i nagrađeni za svoj književni rad (Monika Herceg, Denis Ćosić, Marija Dejanović, Luca Kozina, Valentina Mavretić, Magdalena Mrčela, Dino Pešut, Ana Predan, Filip Rutić i dr.).

2. 1. Književni susreti s mladim hrvatskim piscima

U sklopu projekta *Čitanje mladih hrvatskih pisaca* organizirano je šest književnih susreta s mladim piscima u zagrebačkim knjižnicama. Prvi susret bio je u listopadu 2024. s Filipom Rutićem u Knjižnici *Savica*, zatim su u studenom u Knjižnici *Medveščak* učenici imali priliku razgovarati s Rajnom Racz, a u prosincu u Knjižnici *Savica* s Magdalenom Mrčelom. U travnju 2025. u sklopu projekta organiziran je susret s Enom Rajić u Knjižnici *Medveščak*, a u svibnju su održani susreti s Kristinom Paj u Knjižnici Božidara Adžije i s Monikom Herceg u Knjižnici *Medveščak*. Razgovor s književnicima vodili su učenici koji su pročitali njihova djela, a o svakom susretu s književnicima učenici novinari napisali su članak za digitalni školski časopis Klasične gimnazije *Mi*.

2. 2. Tematska izložba *Čitanje mladih hrvatskih pisaca*

Od 17. do 31. ožujka 2025. u Knjižnici Božidara Adžije u Zagrebu bila je postavljena tematska izložba *Čitanje mladih hrvatskih pisaca* autora Alena Orlića i Milkice Urse. Izložba je nastala u sklopu školskoga projekta *Čitanje mladih hrvatskih pisaca*, koji je u šk. god. 2024./2025. pokrenut u Klasičnoj gimnaziji u Zagrebu. Naime, na izložbi su izložena upravo ona književna djela mladih hrvatskih pisaca koja su učenici odabrali za čitanje u školskom projektu, a na temelju tih odabranih djela knjižničari Knjižnice Božidara Adžije napravili su za svoje korisnike i mrežni katalog s djelima mladih hrvatskih pisaca (v. [3.]). Na postavljenoj izložbi posjetitelji su se mogli upoznati sa stvaralaštvom mladih hrvatskih pisaca, što je poneke posjetitelje zasigurno potaknulo i na čitanje njihovih djela. Plakat za izložbu osmislila je Iva Džambaski, knjižničarka Knjižnice Božidara Adžije, a knjižničarka iste knjižnice, Milkica Ursa, izložbu školskoga projekta povezala je s obilježavanjem 100. godišnjice smrti pjesnika Antuna Branka Šimića, koji je za kratka života bio perspektivan mladi pisac koji je za sobom ostavio važna književna djela te je imao veliki književni utjecaj. To je bila prigoda da se u sklopu izložbe *Čitanje mladih hrvatskih pisaca* izloži i knjižnična građa iz Čitaoničkoga i Zaštićenoga fonda, primjerice časopis *Književnik* iz 1924. godine kojemu je A. B. Šimić bio urednik.

2. 3. Javno predstavljanje školskoga projekta *Čitanje mladih hrvatskih pisaca*

U zagrebačkoj Knjižnici Božidara Adžije 21. ožujka 2025. (Svjetski dan poezije) predstavljen je školski projekt *Čitanje mladih hrvatskih pisaca*. Predstavljanje je uvodnom riječju otvorila Milkica Ursa, knjižničarka Knjižnice Božidara Adžije, koja je i vodila predstavljanje. Zatim je projekt nazočnima predstavio Alen Orlić, pokretač projekta i organizator njegova predstavljanja, nakon kojega je nekoliko učenika Klasične gimnazije predstavilo djela mladih hrvatskih pisaca koja su pročitali u sklopu projekta: Karlo Greguraš (4. B) predstavio je roman Filipa Rutića *O neuspjehu i nebitnome*, Nina Marija Marić (4. B) predstavila je roman Magdalene Mrčele *Između*, Antea Kanaet (4. A) predstavila je zbirku crtica *Snovi iz Afrike* autorice Jelena Kastaneti, Marta Ivanuš (4. A) predstavila je pjesničku zbirku Rajne Racz *Djevojka-Zarez*, Mirta Kuhta (1. C) predstavila je roman Tibora Škiljana *Elemental: uzdizanje vukodlaka*, a Filip Vedriš (4. B) predstavio je pjesničku zbirku *Razmrljane boje nevremena* Ene Rajić. Budući da je pjesnikinja Ena Rajić nazočila predstavljanju projekta, Filip ju je zamolio da mu se pridruži za govornicom i da pročita svoju pjesmu *Apel*. Pjesnikinja je kazivala svoju pjesmu *Apel* bez čitanja, što je sve nazočne oduševilo. Osim Ene Rajić predstavljanju projekta nazočile su i spisateljice Valentina Mavretić i Kristina Paj. Nakon učeničkih izlaganja knjižničarka Milkica Ursa pozvala je sve nazočne na razgledanje izložbe *Čitanje mladih hrvatskih pisaca* u prostorijama knjižnice u sklopu koje su izloženi i časopisi koje je uređivao A. B. Šimić te zapisnik s književne tribine *Književni petak* koji je dio digitalizirane zagrebačke baštine *Glasovi Književnog petka* iz 1966. godine kad se razgovaralo o poeziji.

Projekt *Čitanje mladih hrvatskih pisaca* predstavljen je i na Danu otvorenih vrata Klasične gimnazije 4. travnja 2025. Zainteresiranim posjetiteljima (ponajprije učenicima 8. razreda OŠ) školski projekt predstavili su Karlo Greguraš i Nina Marija Marić, učenici 4. B razreda Klasične gimnazije.

2. 4. Anketa

Na kraju nastavne godine u 4. A i 4. B razredu provedena je anonimna anketa u vezi s projektom *Čitanje mladih hrvatskih pisaca*. U anketi je sudjelovalo 25 učenika. Kao prvi anketni zadatak učenici su trebali procijeniti svoje zadovoljstvo sudjelovanjem u školskom projektu *Čitanje mladih hrvatskih pisaca*. Zadovoljstvo sudjelovanjem u projektu iskazalo je svih 25 anketiranih učenika (100 %). Učenici su trebali i objasniti svoj odgovor, odnosno napisati što im se svidjelo ili/i što im se nije svidjelo, a ovo su neki od učeničkih odgovora:

„Sve mi se svidjelo i smatram da bi se ovaj projekt trebao proširiti po svim školama.“

„Zanimljivi su bili susreti s književnicima te bi bilo poželjno da ima više takvih susreta. Zanimljivo je učenicima te daje priliku piscima da se predstave te da predstave svoja djela. Zahvaljujući projektu, imali smo priliku pročitati mnoga zanimljiva djela. No što mi se nije svidjelo je to da (barem iz mog iskustva) je teško pronaći knjige mladih književnika. Da nije bilo preporuke profesora, teško bi mi bilo naći bilo kojeg književnika ili književnicu.“

„Sviđa mi se poticaj na čitanje i to što ovaj projekt podržava mlade pisce.“

„Svidio mi se njihov pristup pisanju i svjetonazor.“

„Svidjela mi se organizacija i ideja promocije mladih književnika.“

„Svidjelo mi se istraživanje mladih pisaca jer mislim da je bitno podržati mlade hrvatske autore.“

„Svidjelo mi se što smo dobili priliku razgovarati s autorima knjiga.“

„Sve mi se svidjelo. Mladim hrvatskim piscima treba dati više prostora za promociju svojih djela jer im se ne daje dovoljno pažnje.“

„Sviđa mi se način obrade djela koji nas potiče na čitanje.“

„Sviđa mi se čitanje mladih hrvatskih pisaca zbog odstupanja od čitanja tipičnih lektira i zbog čitanja tema s kojima bi se danas moglo poistovjetiti.“

„Svidjelo mi se što sam saznala o puno mladih hrvatskih pisaca. Sviđa mi se ideja projekta i kreativnost profesora.“

„Svidjelo mi se čitati djelo mladog hrvatskog pisca jer inače to ne radim.“

„Svidjelo mi se to što sam saznala za puno novih pisaca i upoznala se sa suvremenom hrvatskom književnošću.“

„Svidjelo mi se kako su se mladi ljudi odlučili na tako kreativno i 'neobično' zanimanje.“

„Drago mi je da sam imala priliku pročitati neka suvremena hrvatska djela u moru starih lektira.“

„Bilo mi je zanimljivo pročitati neku noviju knjigu.“

„Svidjela mi se pristupačnost mlade hrvatske književnice Magdalene Mrčele i pozitivna atmosfera.“

„Pisac je bio izrazito zanimljiv u komunikaciji tijekom susreta s njim te ga je bilo lako slušati čitavo vrijeme.“

„Svidjelo mi se koliko se pisaca zapravo odazvalo na ovaj projekt te koliko su bili sretni što sve više mladih čita njihove knjige. Posebno su mi se svidjeli razgovori s piscima te njihovi stavovi prema mladim umjetnicima danas.“

„Svidjela mi se raznolikost pisaca i tema njihovih knjiga. Također mi se svidjelo što smo mi kao učenici imali priliku razgovarati s njima.“

„Moderan način izražavanja, lako za čitanje, nemam zamjerki.“

„Svidjelo mi se što sam imao prilike upoznati djela mladih hrvatskih pisaca kroz prezentacije prijatelja iz razreda i kroz svoje istraživanje za djelo koje sam sam odabrao. To mi je pružilo bolji uvid u aktualne pisce koji se probijaju na scenu i drago mi je što im se kroz ovaj projekt daje podrška.“

Učenici su u anketi trebali napisati i razlog(e) odabira predstavljenoga književnog djela. Ovo su neki od njihovih odgovora:

„Svidjela mi se tematika djela.“

„Odabrala sam Jelenu Kastaneti jer mi se sviđaju njezina djela, lako se mogu pronaći u njezinim pričama.“

„Po preporuci i recenzijama na internetu.“

„Odabrala sam roman *Kao da nema sutra* zbog atraktivnosti radnje i napetosti tijekom čitanja do samog kraja.“

„Izabrala sam djelo *Netko podvikne, djeca odrastu* jer sam htjela dati priliku i poeziji i prozi mladih pisaca.“

„Prikazuje svakodnevne teme i izazove mladih.“

„Knjigu Kristine Paj odlučila sam pročitati nakon što ju je moja prijateljica predstavila na satu.“

„Rajnu Racz mi je predložio profesor te sam u početku bila malo skeptična jer nisam baš osoba koja voli čitati zbirke pjesama, no stvarno su mi se svidjele te sam čak kupila i knjigu.“

„Svidjela mi se knjiga i imala sam osjećaj da autorica nije dovoljno reprezentirana i da se projektom to moglo popraviti.“

„Djelo sam odabrao zbog zanimljive tematike, ali i njezine autorice koja mi se dopala i zbog svojega aktivnog društvenog djelovanja.“

Učenici su u anketi trebali odgovoriti jesu li ih koja učenička predstavljanja djela mladih hrvatskih pisaca potaknula da i sami pročitaju neka od predstavljenih djela. Trebali su odabrati jedan od triju ponuđenih odgovora:

A. Jesu, pročitao/pročitala sam jedno djelo (ili više njih).

B. Jesu, pročitat ću jedno djelo (ili više njih) kad budem imao/imala vremena.

C. Nisu.

Najviše je učenika zaokružilo odgovor B., njih četrnaestero, što je 56 % učenika; odgovor A. zaokružilo je sedmero učenika (28 %), a odgovor C. četvero učenika (16 %).

3. Zaključak

U školskoj godini 2024./2025. u zagrebačkoj Klasičnoj gimnaziji pokrenut je projekt *Čitanje mladih hrvatskih pisaca*. U projektu je predstavljeno dvadeset troje mladih hrvatskih pisaca i 29 njihovih djela, koja su maturanti čitali po svom izboru. U toj prvoj godini provođenja projekta mladim hrvatskim piscima smatrani su hrvatski pisci i spisateljice koji su rođeni 1990. godine ili poslije 1990. godine. Na javnom predstavljanju projekta u Knjižnici Božidara Adžije u Zagrebu šestero je učenika imalo priliku predstaviti djela mladih hrvatskih pisaca, a u toj je knjižnici od 17. do 31. ožujka 2025. bila izložena i izložba *Čitanje mladih hrvatskih pisaca* nastala zahvaljujući istoimenomu školskom projektu. U anonimnoj anketi provedenoj nakon završetka projekta svi učenici iskazali su zadovoljstvo sudjelovanjem u projektu, a većinu učenika učenička predstavljanja djela mladih hrvatskih pisaca potaknula su da i sami pročitaju neka od predstavljenih djela. U projektu su sudjelovali maturanti, no u planu je nastavak provođenja projekta i u sljedećoj školskoj godini s nekom novom generacijom učenika u nadi da će i ti novi učenici biti zadovoljni što imaju priliku sudjelovati u tom projektu te da će svim mladim piscima taj školski projekt biti vjetar u leđa, tj. da će nastaviti pisati i razvijati svoj spisateljski talent.

4. Popis literature

- [1.] Bedek, A. (2021). Multimedijiski dnevnik. *Hrvatski jezik*, 8 (2), 13-16.
- [2.] Orlić, A. (2024). Školski projekt „Čitanje suvremenih hrvatskih književnica“. *Varaždinski učitelj*, 7 (15), 337-344.
- [3.] Katalog djela mladih hrvatskih pisaca Knjižnice Božidara Adžije. URL: <https://katalog.kgz.hr/pagesResults/rezultati.aspx?wlid=2001008907> (pristupljeno 20. kolovoza 2025.)
- [4.] Greguraš, K. „Javno predstavljanje projekta *Čitanje mladih hrvatskih pisaca*“. Časopis učenika Klasične gimnazije MI. URL: <https://casopis-mi.org/javno-predstavljanje-projekta-citanje-mladih-hrvatskih-pisaca/> (pristupljeno 21. kolovoza 2025.)